

СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ СФОРМОВАНOSTІ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Кожне суспільство має свої норми і правила (історію, культуру, моральні цінності, тощо) внутрішніх взаємин між його членами. Індивід, який народився у будь-якому суспільстві, у процесі особистісного розвитку і адаптації знаходиться під постійним впливом з боку суспільства. В ході сучасних соціальних змін, що відбуваються у нашому суспільстві набуває актуальності проблема формування моральних цінностей підростаючого покоління. Послаблення батьківського та учительського виховного впливу на дитину змушує її робити переоцінку соціокультурних норм. Дитина підліткового віку (знаходиться у постійному пошуку відповідей на виникаючі в неї запитання, намагаючись розібратися в особистих відчуттях, думках, настроях, стосунках. У цьому віці в дитини виникає певне коло інтересів, яке становить основу її ціннісних орієнтацій. В наслідку фізіологічних та психологічних змін в організмі підлітка і недостатності особистого життєвого досвіду, він соціально нестійкий і неадаптований до швидких соціальних змін у суспільстві. Підтвердженням цього є сучасне змінення моральних орієнтацій підлітків (збільшення кількості підлітків, що вживають алкоголь, наркотики; здійснення ними правопорушень і злочинів, та інших негативних дій), на зміну попереднім, історично утвореним, цінностям (любов до батьківщини, родини, щирість, доброта, сумлінність, гідність, тощо) виникли культ грошей, фізичної сили, бажання матеріально збагатитися шляхом свідомого порушення соціальних і моральних норм суспільства, тощо [1; 2].

У підлітковому віці в дитини посилюється критичне ставлення до дій, вчинків, поведінки дорослих (виконання обіцянок, моральні вчинки, поведінка, тощо). Якщо обіцянки дорослих не мають підтвердження діями, то в очах підлітка втрачається їхній авторитет. У період кардинальних фізіологічних і психологічних змін організму підлітка в нього виникає потреба у спілкуванні з дорослою людиною, щоб обговорювати і нею свої життєві проблеми, ділитися своїми сумнівами, тривогами, розраховувати на її допомогу і підтримку, але батьки часто не розуміють своїх дітей. Наслідком таких відносин між батьками і підлітком є непокоря батькам, суперечливі вчинки, бунти, тощо.

Відсутність у сучасних підлітків базових моральних цінностей (сенс життя, поняття про життя, духовність, патріотизм, тощо) привела до кризи в процесі формування підростаючої особистості. У цьому віці удосконалюється самооцінка і самопізнання, що впливає на моральний розвиток особистості. Важливим компонентом розвитку особистості є формування в неї моральних цінностей, яке залежить від впливу соціального середовища у якому вона знаходиться. Важливу роль у цьому процесі грає родинне середовище, (воно ближче за інші до розуміння спадкових чинників організму) і шкільне середовище (у шкоді дитина проводить багато часу та має тривалий контакт з іншими людьми).

У процесі експериментально-формуального дослідження нами проводилось анкетування на базі загальноосвітніх шкіл I-III ступенів міста Миколаєва, та загальноосвітніх шкіл I-III ступенів Миколаївської, Тернопільської та Херсонської областей. Результати письмового опитування і аналізу відповідей на запитання анкети допомогли нам виділити три групи серед учасників анкетування.

До першої групи ми віднесли підлітків, які не знають і не можуть пояснити, що таке моральні цінності. До другої тих, які розуміють дану категорію, але не можуть її пояснити. Третя група містить в собі дітей, які знають що таке моральні цінності і можуть це пояснити. Результати анкетування містить приведена нижче таблиця 1.

Таблиця I

Розуміння підлітками поняття «моральні цінності»
(за даними анкетування)

Відповіді на запитання анкети	Загальний результат відповідей проведеного анкетування серед дітей підліткового віку	
	абс	%
Не знають і не можуть пояснити	35	8,9
Знають, але не можуть пояснити	155	39,5
Знають і можуть пояснити	202	51,6
Усього:	392	100

За результатами проведеного нами анкетування бачимо, що третя група (високий рівень) (202 / 51,6%) має більшу кількість людей чим перших дві, що свідчить про непогану виховну роботу яка проводиться в школах на заняттях і поза заняттями, батьками та близьким оточенням дитини. Друга група (середній рівень) (155 39.5%) менша за кількістю людей, але як ми бачимо не дуже мала і наочно відбиває складність виховання дітей підліткового віку, що підтверджує необхідність підвищити увагу до виховання цієї категорії дітей. Діти які ввійшли

до першої групи (низький рівень) (35 / 8.9%) складають невелику кількість осіб і свідчить про їхню недостатню інформованість, або в їхньому випадку мають місце особливі умови життя, чи специфічне оточення.

Сучасне суспільство має потребу у спадкоємності прогресивного духовно-морального багатства народу. У здійсненні цієї мети важливе значення мають сім'я і школа, які містять в собі сучасний образ думки, педагогічну і загальнолюдську культуру. Благополуччя цивілізованого суспільства залежить від соціальної зрілості його членів, що досягається шляхом формування моральних цінностей кожної особистості та її здатності, розвиватися у гармонії з собою і суспільством.

Література

1. Кле М. Психология подростка: (психосексуальное развитие) / М. Кле [пер. с франц.]. - М. : Педагогика, 1991. - 171 с.
2. Левицька О. І Моральний розвиток особистості. - К. : Політвидав України, 1990. - 174 с.